

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ННІ бізнесу, економіки і адміністрування
Кафедра економіки, обліку і оподаткування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

_____ О. Новомлинець

«__» _____ 2025 р.

ПРОГРАМА

фахового іспиту за другим (магістерським) рівнем освіти
за спеціальністю D1 «Облік і оподаткування»
за освітньо-професійною програмою «Облік і оподаткування»

Розглянуто

на засіданні кафедри ЕОО

протокол №05 від 24.04.2025

Чернігів – 2025

ЗМІСТ

1.	Мета вступного фахового іспиту	3
2.	Характеристика змісту програми	3
3.	Вимоги до здібностей і підготовленості абітурієнтів/вступників	7
4.	Порядок проведення фахового іспиту	7
5.	Структура екзаменаційного білета	8
6.	Критерії оцінювання фахового іспиту	8
7.	Рекомендована література	9

1. Мета вступного фахового іспиту

Метою фахового іспиту є комплексна перевірка рівня знань і вмінь, які необхідні абітурієнтам для успішного опанування освітньо-професійної програми «Облік і оподаткування» за спеціальністю D1 «Облік і оподаткування» освітнього ступеня «магістр», а також їх допуску до участі у конкурсному відборі.

Завданням фахового іспиту є: оцінка теоретичної підготовки абітурієнтів з дисциплін циклу професійної підготовки; виявлення рівня та глибини практичних умінь та навичок; визначення здатності до застосування набутих знань, умінь і навичок під час розв'язання практичних ситуацій.

2. Характеристика змісту програми

Програма фахового іспиту охоплює коло питань, які в сукупності характеризують вимоги до знань і вмінь особи, що бажає навчатися у Національному університеті «Чернігівська політехніка» з метою одержання освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю D1 «Облік і оподаткування» за освітньо-професійною програмою «Облік і оподаткування»:

ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК

Облік грошових коштів і грошових документів. Сутність, завдання та об'єкти обліку грошових коштів і грошових документів. Облік безготівкових розрахунків. Облік касових операцій. Облік операції в іноземній валюті. Облік грошових документів та коштів у дорозі.

Облік дебіторської заборгованості. Сутність та завдання обліку дебіторської заборгованості. Класифікація дебіторської заборгованості. Облік дебіторської заборгованості за розрахунками з постачальниками і покупцями. Облік резерву сумнівних боргів. Облік векселів одержаних. Облік службових відряджень і розрахунків з підзвітними особами. Облік розрахунків за претензіями.

Облік фінансових інвестицій. Фінансові інвестиції, їх класифікація. Первісне оцінювання фінансових інвестицій. Оцінка фінансових інвестицій на дату балансу. Облік еквівалентів грошових коштів. Облік депозитів та ощадних сертифікатів. Облік інших цінних паперів.

Облік необоротних матеріальних та нематеріальних активів. Сутність необоротних активів, основних засобів та їх класифікація. Оцінювання, зменшення корисності основних засобів. Облік руху основних засобів. Амортизація та знос основних засобів. Облік витрат на ремонт, реконструкцію та модернізації основних засобів. Облік нематеріальних активів. Облік гудвілу. Облік основних засобів соціальної сфери, що не належать підприємству. Облік інших необоротних матеріальних активів.

Облік запасів. Завдання та об'єкти обліку. Оформлення руху запасів. Облік руху та оцінювання запасів при вибутті. Облік тари і тарних

матеріалів. Облік запасних частин. Облік пально-мастильних матеріалів. Облік малоцінних та швидкозношуваних предметів. Облік готової продукції. Облік довіреностей і бланків суворого обліку та звітності. Переоцінка запасів.

Облік інвестиційної нерухомості та необоротних активів, утримуваних для продажу. Облік інвестиційної нерухомості. Облік необоротних активів та груп вибуття, утримуваних для продажу і припиненої діяльності.

Облік витрат і калькуляція собівартості продукції, робіт і послуг. Сутність, завдання та об'єкти обліку витрат і собівартості. Методи обліку витрат на виробництво і калькулювання собівартості продукції. Склад витрат, що належать до собівартості продукції (робіт, послуг). Облік витрат основного виробництва. Облік браку виробництва та збитків від браку. Облік загальновиробничих, адміністративних витрат, витрат на збут та інших витрат операційної діяльності. Облік витрат майбутніх періодів. Облік інших витрат. Облік фінансових витрат.

Облік зобов'язань за розрахунками з постачальниками. Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками грошовими коштами. Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками негрошовими коштами. Бартерні операції. Обмін подібними активами. Розрахунки векселями. Облік переведення боргу. Перегляд умов договору. Облік розрахунків з постачальниками-нерезидентами. Облік заставних операцій. Облік списання кредиторської заборгованості.

Облік короткострокових кредитів та інших короткострокових зобов'язань. Види короткострокових кредитів банку та їх облік. Облік позик, отриманих від нерезидентів. Облік банківських гарантій. Облік фінансової допомоги. Облік внутрішніх та внутрішньогосподарських розрахунків.

Облік довгострокових зобов'язань. Облік довгострокових позик. Облік довгострокових векселів виданих. Облік відстрочених податкових зобов'язань. Облік довгострокових зобов'язань за облігаціями. Облік зобов'язань з оренди майна. Облік інших довгострокових зобов'язань.

АУДИТ

Сутність аудиту фінансової звітності та особливості його організації. Сутність аудиту, його місце і значення в економічних відносинах. Визначення аудиту. Професійні стандарти. Класифікація видів аудиту. Завдання внутрішнього аудиту, його взаємозв'язок із зовнішнім аудитом. Класифікація зовнішнього аудиту. Особливості обов'язкового аудиту та аудиту підприємств, що становлять суспільний інтерес.

Регулювання аудиту та професійна етика. Основні положення Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» щодо регулювання аудиторської діяльності в Україні. Організація суспільного нагляду за аудиторською діяльністю. Атестація аудиторів. Реєстрація аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності. Професійна етика та професійна відповідальність аудиторів. Міжнародний кодекс етики

професійних бухгалтерів (включаючи Міжнародні стандарти незалежності). Права та обов'язки аудиторів. Професійне самоврядування аудиторів.

Аудиторський ризик та його оцінювання. Поняття аудиторського ризику. Складові аудиторського ризику. Ризик суттєвих викривлень. Ризик невиявлення. Методика визначення аудиторського ризику. Поняття суттєвості в аудиті. Класифікація помилок. Відповідальність аудитора, що стосується шахрайства при аудиті фінансової звітності.

Переддоговірний етап та формування договору на проведення аудиту. Взаємовідносини аудитора і клієнтів. Процедура відбору клієнтів аудиторськими фірмами. Узгодження умов виконання завдань з аудиту. Лист-зобов'язання з аудиту. Договір на проведення аудиту. Вимоги до структури та змісту договору на аудит.

Планування в аудиті. Планування аудиту відповідно до Міжнародних стандартів аудиту. Види планування в аудиті. Порядок розробки планів аудиторської перевірки. Попереднє планування аудиту. Формування загальної стратегії аудиту. План аудиту. Програма аудиту.

Аудиторські докази та процедури їх отримання. Фінансова звітність як об'єкт аудиту. Твердження у фінансових звітах, щодо яких отримуються аудиторські докази. Поняття про аудиторські докази та їх види. Вимоги Міжнародних стандартів аудиту до аудиторських доказів. Джерела аудиторських доказів. Процедури отримання аудиторських доказів.

Робоча документація та формування аудиторського звіту. Види робочої документації та вимоги до її складання. Підсумкова документація. Аудиторський звіт щодо фінансової звітності. Структура аудиторського звіту. Модифікована та немодифікована аудиторська думка щодо фінансової звітності. Цифрові технології в роботі аудитора.

Особливості проведення внутрішнього аудиту та діагностики системи внутрішнього контролю. Сутність внутрішнього аудиту. Створення відділу внутрішнього аудиту на підприємстві. Діагностика системи внутрішнього контролю на підприємстві. Контрольні процедури. Тести контролю.

Забезпечення якості аудиторських послуг. Якість аудиторських послуг. Особливості зовнішнього та внутрішнього контролю якості аудиторських послуг. Стандарти управління якістю, затверджені Асоціацією міжнародних сертифікованих професійних бухгалтерів. Характеристика системи контролю якості. Моніторинг якості аудиторських послуг. Етичні принципи та людські ресурси.

ОБЛІК І ЗВІТНІСТЬ В ОПОДАТКУВАННІ

Основи організації податкового обліку в Україні. Нормативно-правове регулювання обліку і звітності в оподаткуванні. Види податків та їх класифікація. Функції податків. Принципи оподаткування. Поняття та сутність податкового обліку. Основні завдання податкового обліку. Організація та ведення обліку в системі оподаткування. Системи оподаткування та їх порівняльна характеристика. Штрафні санкції щодо порушення податкового законодавства.

Облік і звітність з податку на прибуток. Платники, об'єкт і база оподаткування податком на прибуток. Ставки та особливості оподаткування окремих видів доходів. Використання даних обліку для складання декларації. Податкові різниці, що виникають при обчисленні податку на прибуток. Облік розрахунків з податку на прибуток. Порядок складання та подання декларації з податку на прибуток.

Облік і звітність з податку на додану вартість. Об'єкти та база оподаткування. Пільги з ПДВ та ставки податку. Порядок обчислення та сплати податку. Облік податку на додану вартість. Порядок заповнення декларації з ПДВ та строки її подання. Електронні податкові накладні та особливості їх реєстрації.

Облік і звітність з акцизного податку. Поняття акцизного податку. Об'єкт оподаткування акцизним податком і його нарахування. Порядок сплати акцизного податку. Облік акцизного податку. Порядок заповнення та подання декларації з акцизного податку.

Облік і звітність з податку на доходи фізичних осіб та військового збору. **Облік розрахунків і звітність за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням.** Платники податку на доходи, об'єкти та ставки оподаткування. Порядок розрахунку загального оподатковуваного доходу. Порядок утримання ПДФО та його облік. Податкові соціальні пільги для різних категорій населення. Доходи, що не оподатковуються. Облік військового збору, порядок оподаткування та ставка податку. Облік єдиного соціального внеску. База оподаткування та ставки ЄСВ. Порядок складання податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску.

Облік і звітність щодо податкових пільг. Порядок обліку сум податків та зборів, не сплачених суб'єктом господарювання до бюджету у зв'язку з отриманням податкових пільг. Відображення інформації про суми податкових пільг у податковій звітності, що подається контролюючому органу.

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК

Управлінський облік: сутність та основні категорії. Сутність поняття «управлінський облік». Предмет, метод, основні завдання та функції управлінського обліку. Роль управлінського обліку у забезпеченні ефективного функціонування підприємства та управлінні його діяльністю. Порівняльна характеристика фінансового та управлінського обліку. Переваги та недоліки управлінського обліку. Етика в управлінському обліку.

Виробничий управлінський облік. Поняття витрат та їх класифікація. Змінні та постійні витрати. Середні і загальні витрати. Центри відповідальності та їх види. Використання нормативів витрат в системі управлінського обліку. Система обліку за центрами відповідальності на основі нормативів витрат. Відповідальність за витрати. Типи нормативів та способи їх відображення.

Управління витратами підприємства. Особливості обліку витрат при нормативному методі калькулювання собівартості продукції, метод «standard costing». Огляд методів калькулювання собівартості: «direct costing» (метод прямих витрат), «absorption costing» (метод з повним розподілом витрат).

Прийняття управлінських рішень в системі управлінського обліку. Сутність поняття «управлінське рішення». Алгоритм прийняття управлінського рішення. Види управлінських рішень та завдання, які вирішуються на підприємстві. Оцінювання ефективності управлінських рішень. Підходи до прийняття управлінських рішень. Гнучкі навички (soft skills) фахівців у сфері управлінського обліку. Методи ведення переговорів при прийнятті управлінських рішень.

Управління результатами діяльності підприємства. Управління прибутком підприємства. Забезпечення беззбиткового функціонування підприємства. Критичний обсяг виробництва: аналітичний та графічний методи визначення. Валова маржа, поріг рентабельності, запас фінансової міцності.

Управління запасами підприємства. Сутність запасів та їх види. Підходи до управління запасами. Модель оптимальної партії поставки. Модель ABC та XYZ. Філософія своєчасності.

Планування та бюджетування в системі управлінського обліку. Планування доходів і витрат підприємства. Кошторис (бюджет) витрат та його види. Методи складання кошторису. Аналіз відхилень. Внутрішня звітність підприємства.

3. Вимоги до здібностей і підготовленості абітурієнтів/вступників

Для успішного засвоєння освітньо-професійної програми «Облік і оподаткування» за спеціальністю D1 «Облік і оподаткування» освітнім ступенем «магістр» абітурієнти повинні мати базову вищу освіту за вказаною спеціальністю (або спорідненими спеціальностями) та здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навичками в галузі соціально-економічних та професійно-орієнтованих дисциплін.

Обов'язковою умовою є вільне володіння державною мовою. Відбір здобувачів для зарахування здійснюється на конкурсній основі.

4. Порядок проведення фахового іспиту

Формою проведення фахового іспиту для осіб, що вступають на здобуття освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю D1 «Облік і оподаткування» ОПП «Облік і оподаткування» є письмовий іспит.

Фаховий іспит охоплює фахові освітні компоненти, що передбачені освітньо-професійною програмою «Облік і оподаткування» на здобуття освітнього ступеню «бакалавр», та складаються із завдань з таких дисциплін: «Фінансовий облік», «Аудит», «Облік і звітність в оподаткуванні», «Управлінський облік».

5. Структура екзаменаційного білета

Завдання для фахового іспиту для здобуття другого (магістерського) рівня освіти на основі відповідного першого (бакалаврського) рівня («спеціаліст»/«магістр» іншої спеціальності) включає:

- номер варіанту;
- 25 тестових завдань з дисциплін: «Фінансовий облік», «Аудит», «Облік і звітність в оподаткуванні», «Управлінський облік» (по 4 бали за кожну правильну відповідь).

6. Критерії оцінювання фахового іспиту

За результатами фахового іспиту проводиться оцінювання рівня фахових знань за такими критеріями:

- кожне тестове завдання має тільки одну правильну відповідь;
- за кожну правильну відповідь абітурієнт отримує 4 бали;
- загальна кількість балів визначається шляхом підсумовування балів за виконання 25 тестових завдань.

Фаховий іспит оцінюється за шкалою від 100 до 200 балів. Загальна оцінка за підсумками фахового іспиту (200-бальна шкала) визначається за формулою:

$$З = О_{\text{фах}} + 100, \quad (1)$$

де $О_{\text{фах}}$ – оцінка завдань фахового іспиту за 100-бальною шкалою.

7. Рекомендована література

Фінансовий облік

1. Гордієнко Н.І. Фінансовий облік : навч. посіб.; 3-тє вид., перероб. і допов. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023. 288 с.
2. Господарський кодекс України : Кодекс від 16 січ. 2003 року №436-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : затв. наказом М-ва фінансів України від 09 груд. 2011 року №1591. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11>
4. Крупка Я.Д. Фінансовий облік: підручник; 3-тє вид. доп. та переоб. / Я.Д. Крупка, З.В. Задорожний, П.Н. Денчук [та ін.]. Тернопіль: ЗУНУ, 2023. 488 с.
5. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Міністерство фінансів України: веб-сайт. URL: <http://surl.li/cnwyt>
6. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Міністерство фінансів України: веб-сайт. URL: <http://surl.li/cnwxy>
7. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755–VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
8. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань : затв. наказом М-ва фінансів України від 02 вер. 2014 року №879. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>
9. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 лип. 1999 року № 996-XIV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
10. Романів Р.В., Денчук П.Н., Починок Н.В. Фінансовий облік: схеми документообороту, приклади, задачі, тести: навчальний посібник; 3-тє видання доп. і перероб./ Під заг. ред. Р.В.Романіва. ЗУНУ, Тернопіль: Наукова думка, 2024. 221 с.
11. Фінансовий облік : навч. посіб. / В.М. Краєвський, О. П. Колісник, Н.В. Гуріна та ін. Ірпінь : Державний податковий університет, 2022. 616 с.
12. Фінансовий облік і звітність : навч. посіб. / С.І. Мельник, І.М. Горбан, Н.С. Марушко. Львів : ЛДУВС, 2022. 388 с.

Аудит

1. Дерев'янко С.І., Кузик Н.П., Олійник С.О., Ганайло О.М. Аудит: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 380 с.
2. Замула І.В., Танасієва М.М. Внутрішній контроль: навч. посіб. Чернівці: Технодруk, 2021. 336 с.
3. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, №9, ст.50). Зі змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>
4. Костирко А.Г. Аудит: курс лекцій. Миколаїв: МНАУ, 2021. 116 с.
5. Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Мусійченко О.Г. Організація і методика аудиту: навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти

магістра спеціальності 071 «Облік і оподаткування» освітньо-професійної програми «Облік, аналіз, контроль в управлінні підприємством». Запоріжжя: ЗНУ, 2024. 280 с.

6. Міжнародний кодекс етики професійних бухгалтерів (включаючи Міжнародні стандарти незалежності). URL: <http://surl.li/cohwo>

7. Міжнародні стандарти аудиту. Частина I-III. URL: <http://surl.li/cohwp>

8. Огійчук М.Ф., Рагуліна І.І., Новіков І.Т., Рагуліна М.М. Внутрішній аудит: навч. посіб. Тернопіль: Алерта, 2021. 390 с.

9. Рязанова Н.О. Аудит: навч.-метод. посіб. Старобільськ: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2021. 234 с.

Облік і звітність в оподаткуванні

1. Крисоватий, А. І. Бухгалтерський облік та оподаткування [Електронний ресурс] : підручник / А. І. Крисоватий, В. М. Панасюк, І. В. Мельничук ; за заг. ред. А. І. Крисоватого та В. М. Панасюк. - Тернопіль : ЗУНУ, 2024. - 637 с.

2. Кузь В.І. Податкова система: навч. посіб. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 240 с.

3. Матвійчук Н. М. Податкова система: конспект лекцій (електронне видання). Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023. 130 с.

4. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Міністерство фінансів України: веб-сайт. URL: <http://surl.li/cnwxy>

5. Облік, аудит і оподаткування: теорія та практика [Електронний ресурс] : навч. посібник / Т. В. Давидюк [та ін.] ; заг. ред. Т. В. Давидюк ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Електрон. текст. дані. – Харків, 2021. – 607 с.

6. Податковий кодекс України: Закон України від 2 груд. 2010 року № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

7. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 лип. 1999 року № 996-XIV. URL: <http://surl.li/cohuk>

Управлінський облік

1. Вдовічен А.А., Маначинська Ю.А., Багрій К. Л., Євдошак В. І., Рилєєв С.В., Мустаца І.В. Управлінський облік: навчальний посібник/ за ред. к.е.н., доцента Ю.А. Маначинської, Чернівецький торговельно-економічний інститут ДТЕУ. Чернівці, 2022. 230 с.

2. Задорожний З.-М.В., Омецінська І.Я., Богуцька Л.Т. Управлінський облік: приклади, задачі, тести: навч. посіб./ 2-ге доповн. і переробл. Тернопіль: ЗУНУ, 2020. 211 с. URL: <http://surl.li/cnacy>

3. Кубік В., Волчек Р. Фінансовий та управлінський (внутрігосподарський) облік: їх схожість та відмінності. *Scientific Collection «InterConf»*. 2022. № 127. С. 34–37. URL: <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/1381>

4. Методичні рекомендації зі складання звіту про управління: затв. наказом М-ва фінансів України від 07 груд. 2018 року № 982. URL: <http://surl.li/cguuw>

5. Мошковська О. А. Місце і роль стратегічного управлінського обліку в обліковій практиці вітчизняних підприємств в умовах військових дій. *Галицький економічний вісник*. Т.: ТНТУ, 2023. Том 84. № 5. С. 39–49.

6. Cost and Management Accounting. The Institute of company secretaries of India. Laser Typesetting by Delhi Computer Services, Dwarka, New Delhi Printed at M.P. Printers. URL: <http://surl.li/cnacu>

7. Essential tools for management accountants. The tools and techniques to support sustainable business success. AICPA, CIMA, CGMA. URL: <http://surl.li/bkwrk>

8. International Negotiations Handbook: Success Through Preparation, Strategy, and Planning. PILPG's and Baker McKenzie's. URL: <http://surl.li/chhya>